

SĂPĂTURILE DE SALVARE DIN AȘEZAREA PREFEUDALĂ DE LA LESPEZI—HOMOCEA

de IOAN MITREA

Încă din 1966 erau cunoscute fragmente ceramice prefeudale provenind dintr-o așezare situată în punctul Dealul bisericii, din satul Lespezi, comuna Homocea, județul Vrancea ¹.

În toamna anului 1974, am efectuat o nouă cercetare de suprafață în punctul Dealul bisericii. În afara unor fragmente ceramice găsite la suprafață, care confirmau existența unei așezări prefeudale, la câteva sute de metri de N—NS de biserică din Lespezi, în malul drept al pârului Prisecii, am observat groapa unui bordei. Primele fragmente ceramice găsite în taluzul acestui mal, rupt proaspăt de viiturile provocate de ploile torențiale, ne indicau că ne aflăm în fața unei locuințe prefeudale. În această situație, s-a procedat la efectuarea unor săpături arheologice de salvare în locul în care în mal, se contura profilul gropii locuinței ².

După îndreptarea malului pentru conturarea cu claritate a profilului peretelui malului și respectiv a locuinței, s-a deschis o casetă prin care s-a urmărit să se surprindă partea din locuință nederanjată de viitură.

În profil (fig. 1) s-a observat că la circa 0,30—0,35 m de la suprafața actuală a terenului se găsesc fragmente ceramice prefeudale. Deci, la baza stratului de pământ castaniu-brun, strat gros de circa 0,30—0,35 m se află nivelul prefeudal de călcare. Sub acest nivel, se găsește un strat de pământ castaniu-roșcat, la baza căruia se observă o dungă de chirpic și resturi ceramice ce aparțin unui orizont neolitic ³.

Stratul cu resturi de cultură materială neolitică, se găsește deasupra stratului de pământ argilos steril.

Prin săparea casetei s-au putut surprinde parțial limitele gropii locuinței prefeudale. În urma prăbușirilor provocate de viiturile succesive, a mai rămas aproape jumătate din groapa acestei locuințe. Elementele cons-

1 I. Mitrea, *Descoperiri prefeudale din regiunea central-estică a Carpaților orientali și din zona de contact cu Podișul Moldovei*, în *Carpica*, I, 1968, p. 254, nota 16; p. 255.

2 Săpăturile de salvare au fost efectuate cu fonduri puse la dispoziție de Muzeul de istorie și etnografie Focșani. Materialul rezultat a intrat în colecția muzeului amintit. Mulțumim și pe această cale conducerii muzeului din Focșani, pentru sprijinul acordat în efectuarea acestor săpături de salvare.

3 Din nivelul neolitic s-au recoltat mai multe fragmente ceramice și un fragment de idol. Caracteristicile materialului ceramic recoltat ca și fragmentul de idol, ne indică un nivel arheologic aparținând culturii Cucuteni A.

tatate la partea din locuință surprinsă prin săpătură, ne permit să afirmăm că a fost o locuință de tipul celor adâncite parțial în pământ (fig. 1 profil).

Avînd în vedere faptul că podeaua locuinței se afla la circa 1 m față de nivelul prefeudal de călcare, putem include această locuință în categoria bordeielor. Groapa acestui bordei, de formă rectangulară în plan, cu lungimea laturei de nord de 3,80 m. avea colțurile ușor rotunjite, pereții

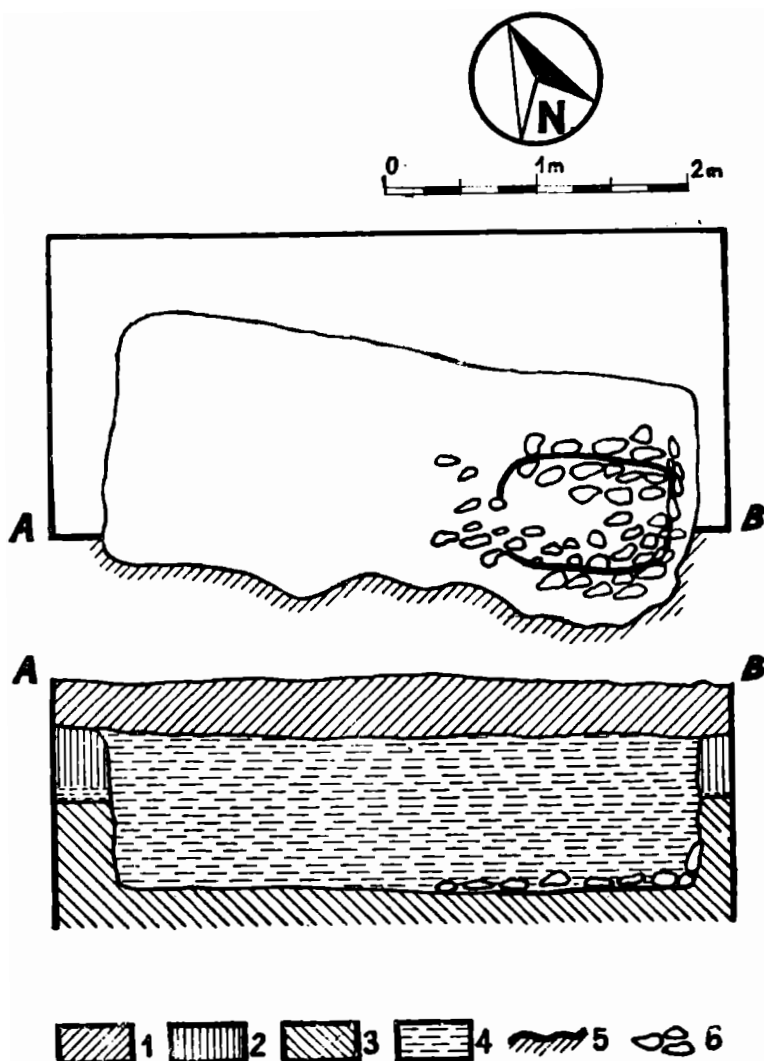

Fig. 1. — Lespezi-Homocea. Planul și profilul locuinței de tip bordei, din sec. VIII-IX. 1. sol castaniu-brun ; 2. sol castaniu-roșcat ; 3. sol argilos steril ; 4. umplutură ; 5. mal rupt ; 6. pietre.

aproape drepti în plan vertical. În colțul de NE al locuinței, la oarecare distanță de pereți, s-au găsit resturile unui pietrar prăbușit. Pietrele de la baza instalației pentru încălzit și prepararea hranei, delimitau o vatră de formă aproximativ ovală, avînd gura orientată spre mijlocul locuinței. În jurul vetrei ca și pe vatră s-au găsit mulți bolovani.

În umplutura gropii bordeiului, ca și pe podea, și mai ales în zona pietrarului, s-a găsit o mare cantitate de cenușă și cărbuni, ceea ce ne determină să apreciem că această locuință a fost distrusă prin incendiu.

În stratul de umplutură situat peste podea, dar mai ales la nivelul podelei și cu deosebire printre pietrele vetrei, s-au găsit numeroase fragmente ceramice.

Ceramica descoperită în locuința de la Lespezi—Homocea se împarte în două categorii principale.

O *primă categorie* o constituie ceramica lucrată cu mîna dintr-o pastă ce conține în compoziție cioburi pisate și foarte rar microprundișuri.

Din această categorie de pastă au fost lucrate în special vase de tip borcan, de diferite dimensiuni, cu fundul mult îngroșat, pereții mai groși spre baza vasului, cu buza mai mult sau mai puțin răsfrîntă. Aceste vase, lucrate cu mîna, prezintă ca ornamente pe buză, alveole și creștături (fig. 2/1, 3, 7; fig. 3/1, 3). Din aceeași pastă, cu cioburi în compoziție, s-au lucrat și tîpsii (tigăi). În preajma vetrei din locuința de la Lespezi s-au găsit cîteva fragmente ce proveneau din aceeași tîpsie, de dimensiuni mici, cu fundul îngroșat, marginea scundă și buza subțiată la exterior (fig. 2/8; fig. 3/7).

A *doua categorie* de ceramică descoperită la Lespezi, o constituie speșia lucrată la roată. În marea sa majoritate ceramica din această categorie a fost confecționată la o roată cu turație lentă, dintr-o pastă mai bună, cu cioburi mici și microprundișuri în compoziție.

Din această pastă au fost confecționate la roata cu turație lentă, vase de tip borcan, de dimensiuni diferite, cu buza mai mult sau mai puțin răsfrîntă. Vasele din această categorie au fost ornamentate cu benzi de striuri vîlurite și benzi mai înguste sau mai late de striuri dispuse orizontal, (fig. 2/2, 5; fig. 3/2; fig. 4/1, 2, 3, 6).

Uneori striurile orizontale sînt dispuse la distanțe mai mari de circa 1 cm (fig. 4/4) sau chiar 3 cm (fig. 4/7). Sînt și cazuri cînd suprafețe mai mari din corpul vaselor sînt decorate cu striuri orizontale (fig. 4/8).

Semnalăm și un fragment ceramic care provine din gura unui vas mai mare, cu pereții groși, buza răsfrîntă și teșită, decorat cu striuri dispuse vertical în fascicule (fig. 2/4; fig. 3/4).

Alături de ceramica confecționată la roata cu turație lentă, apare și categoria ceramicii lucrate la roată cu turație medie dintr-o pastă mai ales cu microprundișuri în compoziție. Vasele lucrate din această pastă, la roata cu turație medie, sînt bine executate, au pereții mai subțiri. Ca forme, din această pastă, au fost confecționate tot vase de tip borcan, de diferite dimensiuni (mai ales de mărime mijlocie) decorate cu motive formate din benzi de striuri drepte și benzi vîlurite (fig. 2/6).

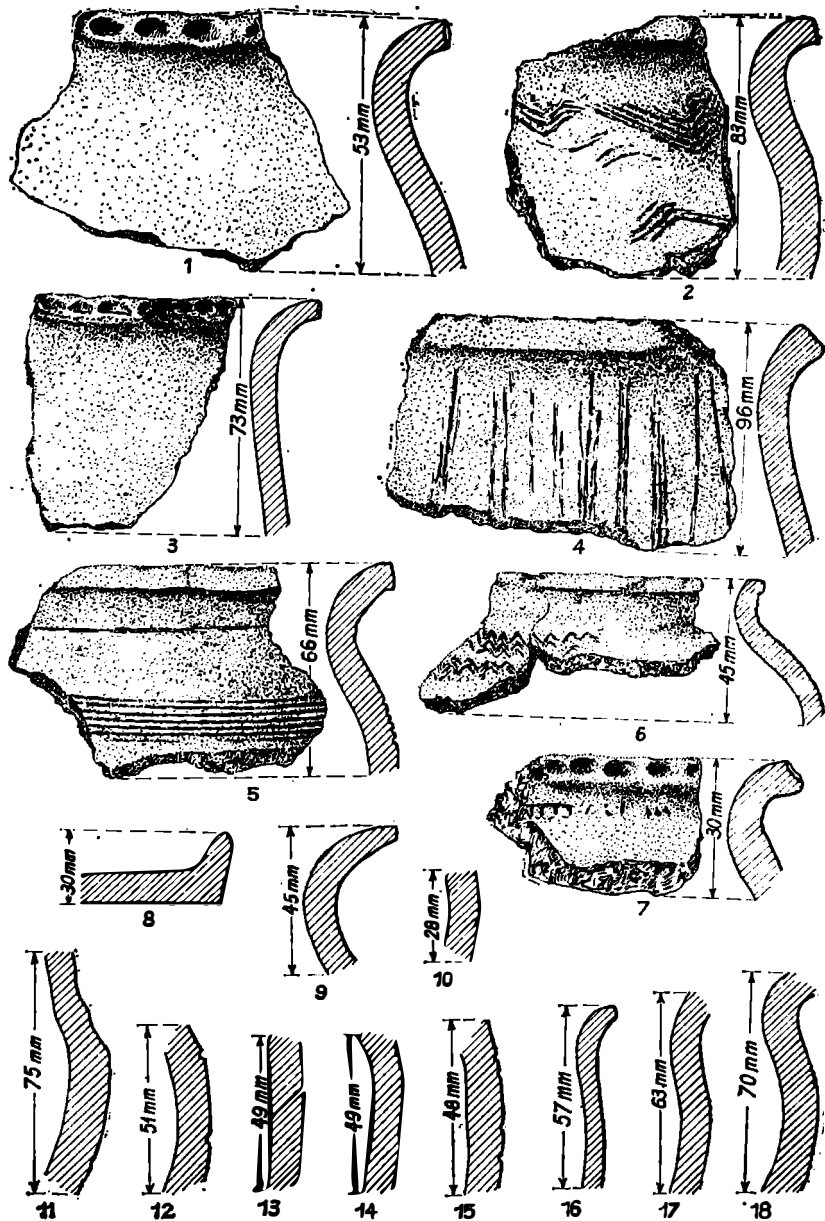
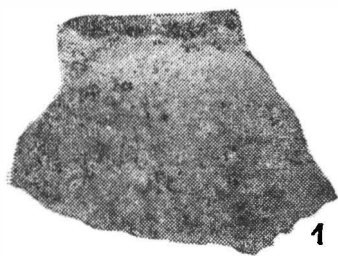
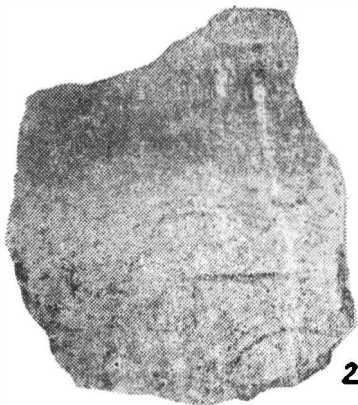

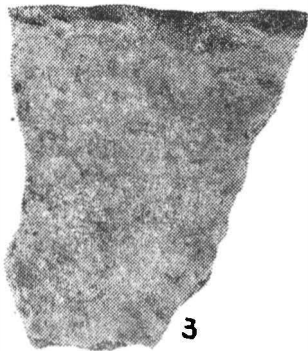
Fig. 2 — Lespezi-Hombeta / Ceramica din sec. VIII-IX..

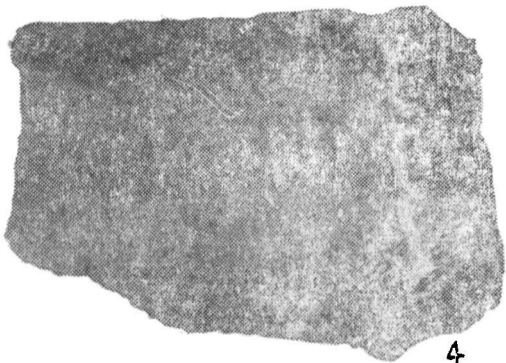
1

2

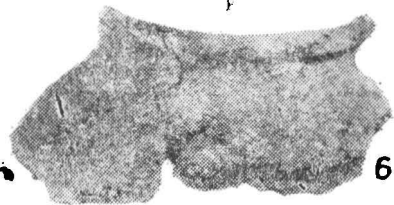
3

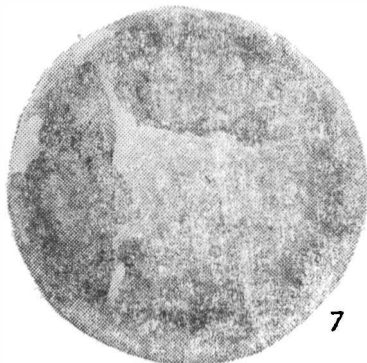
4

5

6

7

Fig. 3. — Lespezi-Homocidă, ceramică lucrată în roată din sec. VIII-IX.

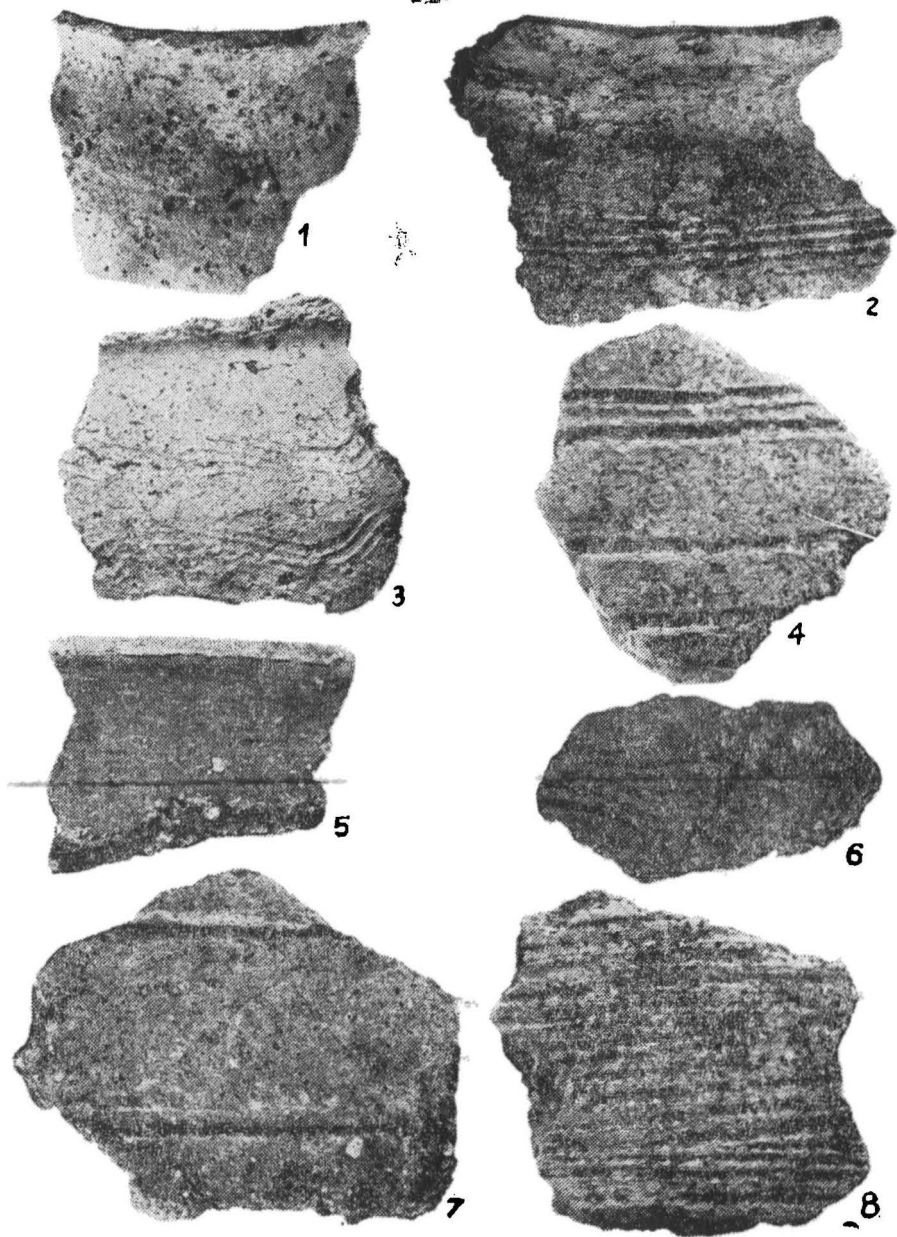

Fig. 4. — Lespezi-Hombtes/Ceramica din sec. VIII-IX. <http://monicaclaudio.ro>

Ceramica de la Lespezi—Homocea își găsește analogii în ceramica descoperită într-o serie de așezări din Moldova, dintre care amintim Hlincea-Iași ⁴ Spinoasa ⁵, Oituz ⁶, Oncești ⁷, Băiceni—Siliște ⁸, Brășăuți ⁹ și Izvoare-Bahna ¹⁰.

Pe baza analogiilor între ceramica descoperită la Lespezi—Homocea și ceramica descoperită în așezările menționate mai sus, considerăm că inventarul locuinței prezentate, ca și așezarea în ansamblul său, poate fi datată în secolul al VIII-lea și începutul secolului al IX-lea.

Rezultatele săpăturilor de salvare de la Lespezi—Homocea, se înscriu în rîndul numeroaselor cercetări arheologice din ultimii ani, menite a contribui într-o măsură tot mai mare la cunoașterea culturii materiale din perioada celei de a doua jumătăți a mileniului I e.n., timp în care are loc desăvîrșirea procesului etnogenezei poporului român.

LES FOUILLES ARCHÉOLOGIQUES L'ETABLISSEMENT PRÉFÉODAL D'LESPEZI—HOMOCEA (DIST. DE VRANCEA)

R é s u m é

Dans l'automne de 1974 on a effectué, dans l'établissement de Lespezi-Homocea (district de Vrancea), des fouilles archéologiques de sauvegarde. On y a découvert une habitation type chaumière qui avait un four en pierre dans son coin de N-E. Dans l'habitation on a trouvé une grande quantité de céramique travaillée à la main et à la roue. L'analyse de la céramique, les analogies avec la céramique découverte dans d'autres habitats de Moldavie, (comme Hlincea—Iași, Spinoasa, Oituz, Oncești, Băiceni, Brășăuți et Izvoare—Bahna), nous permettent de dater l'habitat de Lespezi—Homocea au VIII-e siècle et au début du IX-e.

- 4 M. Petrescu-Dîmbovița și colaboratorii, *Șantierul Hlincea — Iași* în SCIV, IV, 1954, 1-2, p. 233 și urm.; idem, SCIV, VI, 1955, 3-4, p. 687 și urm. Avem în vedere materialele de la Hlincea caracteristice sec. al VIII-lea și începutul sec. al IX-lea.
- 5 A. Nițu și D. Teodor, *Raport asupra sondajului din așezarea prefeudală de la Spinoasa*, în *Materiale*, IV, 1959, p. 485 și urm.; A. Nițu, Em. Zaharia și D. Teodor, *Sondajul de la Spinoasa—Erbiceni*, în *Materiale*, VI, 1959, p. 531 și urm.; D. Teodor și Em. Zaharia, *Sondajele de la Spinoasa și Erbiceni*, în *Materiale*, VIII, 1962, p. 35 și urm.
- 6 D. Gh. Teodor, C. Buzdugan și I. Mitrea, *Descoperirile arheologice de la Oituz* (județul Bacău), în *Carpica*, II, p. 309 și urm.
- 7 I. Mitrea, *Așezarea prefeudală de la Oncești—Bacău*, în *Carpica*, IV, 1971, p. 271 și urm.
- 8 I. Ioniță și V. Spinei, *Așezarea prefeudală tirzie de la Băiceni—Siliște*, în *Arh. Mold.*, VII, 1972, p. 307 și urm. Materialul din locuința XVIII este atribuit în totalitate sec. al VIII-lea.
- 9 V. Spinei și D. Monah, *Așezarea prefeudală de la Brășăuți*, în *Mem. Antiq.*, II, 1970, p. 371 și urm.
- 10 I. Mitrea, *Așezarea prefeudală de la Izvoare—Bahna*, în *Carpica*, VI, 1973-1974, p. 55 și urm.

LEGENDE DES FIGURES

- Fig. 1. — Lespezi-Homocea. Plan et profil de l'habitation du type „hutte“ (VIII-e — IX-e siècles).
- Fig. 2. — Lespezi-Homocea. Céramique travaillée à la roue et à la main (VIII-e — IX-e siècles).
- Fig. 3. — Lespezi-Homocea. Céramique travaillée à la roue et à la main (VIII-e — IX-e siècles).
- Fig. 4. — Lespezi-Homocea. Céramique travaillée à la roue et à la main (VIII-e — IX-e siècles).